

GŁOS WĄBRZEŃSKI

Przedpłata: w kwartale miesięcznie 1,50 zł z odroczeniem przez pocztę 20 gr w tygodniu. W wypadkach niespodziewanych, przy wznowieniu przedsiębiorstwa, słożeniu pracy, przerwaniu korespondencji, strzymujących nie ma prawa żądać pozostawionych dostarczeń gazety, lub zwrotu osady abonamentu. Za dzień ogłoszenia redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłoszenie pobiera się od wierzchności 10 gr. (7 lin.) 10 gr. za reklamy na stronie 3-4-5. w wiadomościach potocznych 30 gr. na pierwszej stronie 50 gr. Rabata udziela się przy częstym ogłoszeniu. „Głos Wąbrzeński” wychodzi trzy razy tygodniowo: w poniedziałek, środek i piątek. Skrytka pocztowa 25. Redakcja i administracja: ul. Mickiewicza 11. Telefon 80. Konto czekowe P. K. O. Poznań 204.252.

Poniedziałek Szymona ap.
Wtorek Przemysława
Środa Edmunda bisk.

Dziś wschód słońca o godz. 6 16 zach. 4 43
Jutro " " " 6 20 " 4 41
Dziś " księżycy " 18 0 " 10 20

Nr. 128

Wąbrzeźno, wtorek 29 października 1929 r.

Rok IX

Dyktatura Mussoliniego — jarzmem czy tryumfem Włoch?

(W szóstą rocznicę zdobycia Rzymu.)

Revolucja, dokonana przez faszystów włoski z Mussolinim na czele, należy do niezwykłych zdarzeń historycznych.

Była ona nie tylko rewolucją polityczną, ale ponadto i moralną. Musiała użyć przemocy, gdyż tylko przy jej zastosowaniu mogła przemoc przewagę liczbą. Niemniej jednak rewolucja faszystowska stała się wyrazem zwycięstwa kultury i ducha nad niezorganizowaną masą.

Jakikolwiek sąd wydać można o Mussolinim, na jednym punkcie chyba nie może zachodzić różnica zdań; Rewolucjonista Mussolini rozwinął prawdziwie prorocze zdolności organizacyjne. Podbijająca metoda jego nie polegała jednakże na opanowaniu niespodzianem, lecz w twardej długoletniej przygotowującej, twardej konsekwentnej pracy stworzył środki do zdumiewającego zwycięstwa.

Ani dawniej, ani obecnie nikt nie potrafił przewyższyć Mussoliniego w sposobie, jak przeniknął związkami faszystowskimi administracyjny organizm państwowy i czynności gospodarcze, jak zawładnął kolejami metodą nie dającą się zacześcić, jak wszystko już trzymał w ręku, zanim naprawdę uchwycił, jak mocno uchwycił, nic nie zniszczywszy.

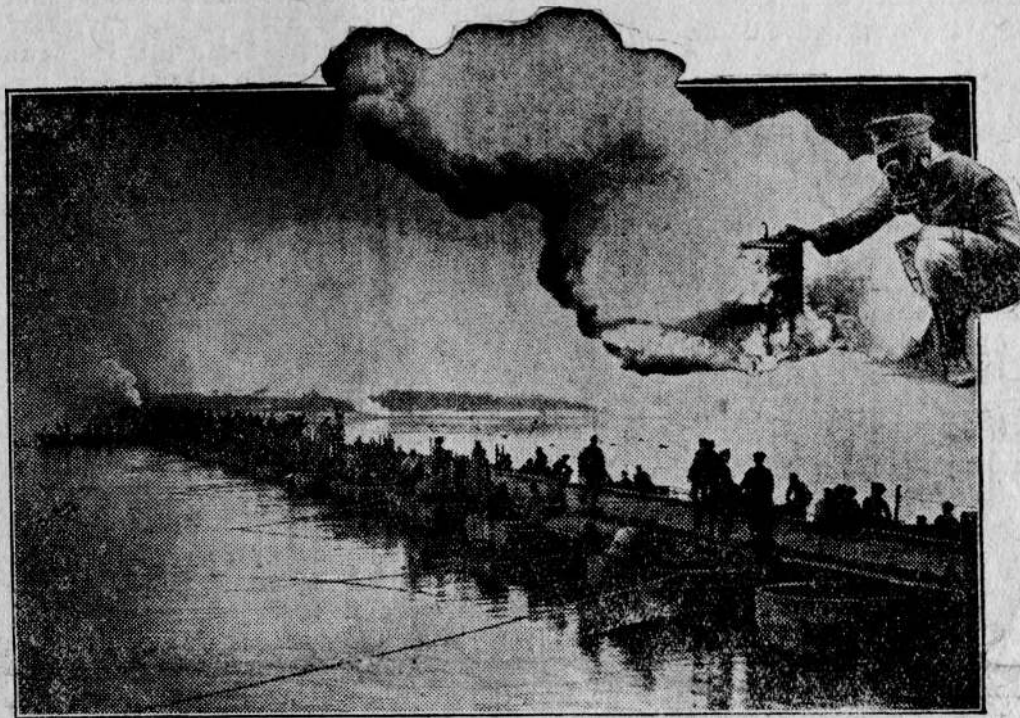
Zachodziłoby teraz pytanie, jak osądzić Mussoliniego w roli dyktatora? Ktoby chciał na nie odpowiedzieć, musiałby przyrzeć się trochę bliżej bilansowi jego sześciolatkich rządów.

W zdumiewająco krótkim czasie rozwiązał Mussolini zadania, z którymi porali się daremnie poprzednicy jego, zależni od parlamentu. Nadwyróżnione finanse państwa już w dwa lata doprowadził do równowagi, uporządkował najdokładniej w kilku miesiącach zabagnioną służbę kolejową, życiu gospodarczemu, wstrząśniętemu walkami robotniczymi dał czasy spokojne, owocną pracą uratował przemysł zbrojny od upadku, zachęcił kapitał zagraniczny do udziału w przedsiębiorstwach włoskich, nowe możliwości zagranicą, rozbudował żeglugę morską i lotnictwo, w końcu powiększał wagę polityczną Włoch na Bałkanach i we wschodniej Europie, ostatnio z Albanii stworzył nową kolonję włoską.

Dokonaniem tych wielkich czynów, Mussolini rozbudził jednak w narodzie włoskim tęsknotę za wolnością. Są chwile, jakie i u nas w Polsce były, a przechodzą one zwykle po ciężkich wewnętrznych wstrząśnieniach, kiedy najgłębsza potrzeba duszy mas jest czuć pieść na sobie. Taki był naród w Włoszech po walkach wewnętrznych od 1919 do 1922 roku. Dlatego słów „posłuszeństwo”, „podporządkowanie”, „karność”, słuchano wtedy tak chętnie, dlatego też tłum włoski krzychał radośnie, skoro Mussolini urządził wolność.

Obecnie Mussolini tak wzmocnił naród włoski, dając mu silne środki lecznicze, iż znów zaczyna naród ten wierzyć w siebie, zaczyna więc krytykować dyktatora, ganić niektóre jego poczynania, a moc jego osobowości odczuwać jako brzemień.

Profesor niemiecki Ludwik Bernhard, autor wielu powyższych uwag, biorąc przykład z historii twierdzi, że w takim położeniu dyktator ma dwie wysokie drogi. Może po nadaniu państwu nowej ustawy, będąc na szczycie swej potęgi, złożyć dyktaturę, aby umożliwić swemu narodowi dalszy organiczny rozwój, — lub też drogą nowych potężnych wysiłków podnieść naród na takie wyżyny, z którychby odczuwał potęgę jego osobowości jako własny tryumf.

=====

Tydzień L.O.P.P.

Pokaz obrony przeciwgazowej urzędowej przez oddziały wojskowe.

=====

Porządek dzienny pierwszego powakacyjnego posiedzenia sejm

Warszawa. Pierwsza powakacyjna sesja sejm odbędzie się według następującego porządku 1) czytanie preliminarza budżetowego za okres od 1. kwietnia 1930 do 31 marca 1931 r., 2) czytanie 16 projektów ustawy w sprawie dodatkowych kredytów za bieżący okres budżetowy, które rząd na-

desiał w czasie zamknięcia sesji, 3) ewentualne wnioski w sprawie zmiany regulacji obrad Sejmu. Dyskusja będzie przy pierwszym czytaniu preliminarza budżetowego, wygłosić mają expose premier dr. Świtalski i minister Matuszewski.

—x—

Wartość dyktatury jasną jest dopiero po jej zakończeniu. Póki państwo spoczywa na barkach jednego człowieka, musi istnieć obawa, aby upadek tegoż nie wtrącił państwa w katastrofę.

Prof. Bernhard zapytuje się w końcu, — czy Mussolini znajdzie sposoby, które przeniosą państwo z jego śmiertelnej osoby na podstawę trwałą?

Otóż Mussolini sposoby te znalazł je już po napisaniu książki o faszyzmie przez prof. Bernharda, która to książka wyszła jeszcze w roku 1925.

Mussolini stworzył bowiem system stałej dyktatury, czyli, że dyktatura we Włoszech trwać będzie i po jego śmierci.

Dnia 6. listopada dotychczasowy parlament włoski zostanie rozwiązany, a tem samem wygaśnie stara ustawa parlamentarna. W życie wejdzie nowa ustawa już całkowicie faszystowska, oparta na zasadzie reprezentacji zawodowej. Wielka Rada Faszystowska, ściśle mówiąc zarząd partii faszystowskiej, został włączony do systemu prawnego państwa włoskiego.

Ostatni ten wypadek jest dotychczas jedyny na świecie. Nawet Rosja porewolucyjna dyktatury partii bolszewickiej nie zawiązała ściśle z konstytucją państwa. Centralny Komitet Wykonawczy partii komunistycznej organicznie do systemu sowieckich władz państwowych bowiem nie należy.

Tak więc Wielka Rada Faszystowska we Włoszech decydować będzie odtąd w sposób nie podlegający zacześciu prawnemu, nie tylko o wszystkich najważniejszych sprawach państwowych, ale i o zakresie praw króla. Najważniejsze jednak prawo Wielkiej Rady — to prawo wybierania następ-

cy Mussoliniego w razie jego śmierci. Rzecz jasna, że król każdorazowo dyktatora Włoch zatwierdzić musi.

Faszystów wprowadził więc dyktaturę osobistą jako instytucję stałą i prawną. Odtąd dyktatura ta nie jest, wzgl. nie będzie zdobyczą indywidualną jednostki i nie będzie kończyć się z nią razem, ale będzie instytucją trwałą, ponadosobową, która z jednego człowieka przechodzić będzie na drugiego w sposób zagwarantowany konstytucją.

Nawiązując do słów prof. Bernharda, można z pewnym zastrzeżeniem zgodzić się na to, że dyktatura Mussoliniego, jego doniosłe czyny nad odrodzeniem państwa i potęga jego osobowości stanowią dzisiaj tryumf własny narodu włoskiego, dźwięgniętego na wyżyny moralne. Ale czy dyktatura przyszłych następców Mussoliniego, mniej uzdolnionych i mniej popularnych od niego, nie posiadających tej świetlistej aureoli sławy co dyktator rzymski — nie będzie uważana przez naród włoski za uciążliwe brzemień? Czy naród włoski nie zapraśnie kiedyś zrzucić z siebie to gniotące go jarzmo, które dzisiaj jeszcze uważane jest za tryumf.

To są pytania, na które dziś odpowiadać nie można. Ostatecznej próby trwałości obecnego systemu włoskiego dokona same życie.

Dziś z okazji rocznicy, uroczyste obchodzonej w całym Włoszech, życzyć można jedynie narodowi włoskiemu, aby w przyszłości uniknął wszelkich katastrof i burz dziejowych, któreby mogły zachwiać jego dzisiejszy rozwój i potęgę.

L. Łydko.

Każdy może wygrać

premję 50, 100, 200, 300 i 500 złotych

które Kasa Spółdzielcza Parcelacyjno-Osadnicza w Grudziądzu rozlosuje pomiędzy wkładców, oszczędzających w Kasie z okazji przekroczenia półtora miliona złotych wkładów oszczędnościowych w Kasie Spółdzielczej Parc.-Osadn.

Stan wkładów w dniu 1. 9. rb. wynosił **1.319.895.42 zł**
 a w dniu 23. 9. rb. podniósł się do **1.453.000.00 zł**
 Braknie więc do półtora miliona tylko **47.000.00 zł**

Poza normalnem rozlosowaniem 10 premji Zarząd przznacza tym razem specjalną premję w sumie **200 zł dla osoby**, która przekroczy swoim wkładem **półtora miliona złotych**. Dotychczas Kasa rozlosowała w ten sposób 2.000 zł.

Kasa płaci od wkładów 10%

Wypłata do 1.000 zł na każde żądanie, ponad 1.000 zł za dwutygodniowem wypowiedzeniem

Gwarancja 3.500.000 złotych.

Jeżeli kto pragnie wygrać premję, niech zatem nie zwleka ze złożeniem oszczędności w

Kasie Spółdzielczej Parc.-Osadniczej w Grudziądzu

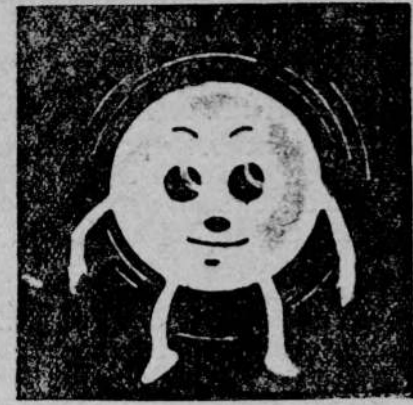
Plac 23 Stycznia Nr. 21. Telefon nr. 190.
P.K.O. Warszawa Nr. 170.215. P.K.O. Poznań Nr. 206.780

KUPUJE STALE

końskie włosy, jakoteż różne skóry jak:

lisy, kuny, wydry i techórze
po najwyższych cenach dziennych

FELIKS WIŚNIEWSKI
ul. Kościuszki —: obok apteki

Przetarg przymusowy.

W dniach niżej określonych sprzedawcą będzie egzekutor powiatowy przy Pow. Kasie Chorych w Wąbrzeźnie, na pokrycie zaległych składek ubezpieczeniowych najwięcej dającym za natychmiastową zapłatę gotówką u wymienionych poniżej:

2. P. Buszczyński na rynku w/m.	5. XI. 29 r. o g. 11,30 przed połudn.	40 owiec, 50 gęsi, 20 kaczków, 100 kur, 10 indyków
3. P. Brzoskowski „Młyn pod Orłem” w Kowalewie	6. XI. 29 r. o g. 11-tej przed połudn.	1 maszyna do pisania „Adler”, 1 biurko sośn.

Wąbrzeźno, dnia 28 października 1929 roku.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Przetarg przymusowy

Dnia **29. 10. 29 r. o g. 9 przed poł.** sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę w moim biurze przy ulicy Hallera 10

50 ft. smalcu ameryk. i 50 butelek wina
Głowczewski kom. sąd. Wąbrzeźno

Przetarg przymusowy

Dnia **30. 10. 29 r. o godz. 12 w poł.** sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę u p. **Stefana Buszczyńskiego w Mgowie**

7 koni, 1 maszyna do pisania i 1 szafa żelazna
Głowczewski, kom. sąd. Wąbrzeźno

Przetarg przymusowy

Dnia 29. 10. 29. o g. 8.30 przed poł. sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę w moim biurze przy ul. Hallera 10

I WIROWKĘ
Głowczewski, kom. sąd. Wąbrzeźno

Przetarg przymusowy

Dnia 29. 10. 29 r. o godz. 10 przed poł. sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę, w moim biurze przy ulicy Hallera 10

I WIROWKĘ
Głowczewski, komornik sąd. Wąbrzeźno

Przetarg przymusowy

Dnia 30. 10. 29. o godz. 3.30 **po połud.** sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę u p. **Antoniego Rudnickiego w Gzikach**

Zbiór z około 75 morgów pszenicy
Głowczewski kom. sąd. Wąbrzeźno

Przetarg przymusowy

Dnia 29. 10. 29 r. o godz. 3 **po poł.** sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę u pana **Artura Marquardta w Wąbrzeźnie** wyb. pod Czystochleb

I KONIA
Głowczewski, kom. sąd. Wąbrzeźno

LUDZIE

do czyszczenia sali na stałą pracę potrzebni zaraz

HOTEL Dwór Wąbrzeski

Przedzierzaw. kolonjalki z dobrą niemiecką klientelą, restauracją i zajazdem z powodu choroby zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia do adm. „Głosu Wąbrzeskiego”

Sprzedam gospodarstwo

58 morgów, pszenna ziemia, w tem 7 morgów łąki, żywy i martwy inwentarz

Gottlieb Kwirar Jarantowice

Przedzierzawię gospodarstwo

16 morg 1 km. od Wąbrzeźna, na lat 12 do ocjęcia potrzeba 4-5000 zł. Warunki dzierżawy podług ugody.

J. Gołębiowski Myśliwiec

Dwóch uczni

do składu bławatów przyjmie zaraz

E. Zieliński Wolności 8

Młoda, porządna i uczciwa

s i u ż a c a może się zgł. od 1.11. Wiad. w eksp. Głosu

Aparat wulkanizacyjny

na wszelkie rozmiary w pełnym biegu oraz

limuzynę

6 cyl. w bardzo dobrym stanie sprzedam korzystnie z powodu likwidacji interesu. Oferty pod „Aparat”

Sieciskarka

ręczna i do maneużu zaraz na sprzedaż

OTTO WILM Czystochleb

Przetarg przymusowy

Dnia **30. 10. 29. o godz. 9 przed poł.** sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę

I fortepian
Zbiórka reflektantów przy poczcie w Ryńsku.
Głowczewski, komornik sąd. Wąbrzeźno

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia **30. 10. 29. o g. 12,15 przed poł.** sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę u p. **Zbigniewa Kosobudzkiego w Mgowie**

2 konie wyjazdowe
Głowczewski, kom. sąd. Wąbrzeźno

Przetarg przymusowy

Dnia **30. 10. 29. o g. 9,15 przed poł.** sprzedawca będą w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę u p. **Konrada Ripper- ta w Ryńsku**

I biurko
Głowczewski kom. sąd. Wąbrzeźno

Licytacja przymusowa

Dnia **9. bm. o godz. 12** sprzedawca będą za gotówkę najwięcej dającemu w **Hamerze**

I powóz półkryty na gumach, I sanki wyjazdowe z srebrnym okuciem, I stóg żyta (około 60 fur), I sások pszenicy (około 40 fur), I fortepian (fm. Filigera)

Zbiórka reflektantów przed Sołectwem.
Litwin, komornik sądowy w Gclubiu

Kino-Teatr

Dwór Wąbrzeski

DZIS poraz ostatni o g. 8¹⁵

Przedwiośnie

płg. Stefana Żeromskiego

We wtorek I w środę, 29 i 30 o 8,15
POLSKI VALENTINO nasz rodak

I GO SYM

w wspaniałym filmie pt.

„Wiosenna miłość”

Niewolnik Imlenia i Obowiązku
z udziałem

BETTY ASTOR I ALBACH RETTY
—: NADPROGRAM —:

W czwartek 31 bm. i piątek 1. 11.
o godz. 8,15 w.

Sfalszowane miljarde

W roli głównej **HARRY PEEL**

Skradzione

dnia 22. 10. 29 roku na jarmarku w Dobrzyńcu

2 weksle

protestowane na 1000 zł wystawione na imię **Gertruda Marcinkowska - Golub,** z żyrem **Jan Marcinowski i Władysław Piorkowski**

uniważniam

Jan. A. Ruikowski Kowalewo wyb.

ZGUBIONĄ

książeczkę wojskową

uniważniam

P. Deskowski Czystochleb

Trumny

w wielkim wyborze stałe na składzie

BARYLSKI

KOLEJOWA 4

<h2 style="font-size: 2em;">KINO SŁONCE</h2> <p style="font-weight: bold;">HOTEL pod BIAŁYM ORŁEM</p>	<p>Ceny niższe! Tylko 2 dni!</p> <p>W poniedziałek, dnia 28 br. o godzinie 5 i 8,15 i we wtorek, dnia 29 br. o godz. 8,15 wieczorem</p> <p>wyświetlać będziemy z królową ekranu znaną z światowej sławy</p> <p style="font-weight: bold;">BARBARA LA MARR w filmie pt.</p> <h3 style="font-size: 1.5em;">W DZIKICH PRERJACH AMERYKI</h3> <p style="font-weight: bold;">„STRAŻNICY PRAW”</p>	<p>Dramat sensacyjny wytwórni „LOEW METRO” Rzecz dzieje się współcześnie w Starym Athabasca w północnej Kanadzie. Wielkie napięcie. Emocjonująca treść. Czarowne zdjęcia i widoki.</p> <p>Jako NADPROGRAM nowy Tygodnik Polski, ma-newry naszych okrętów iskry-Lwów pod pełnymi żaglami i wesota farsa.</p> <p>Następny program wielki dramat w 12 aktach</p> <h3 style="font-weight: bold;">LUDZIE BEZ PRAW</h3>
---	--	---